

Krizu proizveo OHR

Milorad Dodik Nezavisne Novine

November 18, 2007

Dobro kaže Gerald Knaus, direktor Instituta za evropsku stabilnost: "Međunarodne institucije u BiH imaju interes da prikazuju krizu u BiH da bi opravdale svoje postojanje". Najbolje se to vidi po krizi od 19. oktobra.

Iako je dobro konstatovao stanje, svojim mjerama visoki predstavnik je izazvao krizu koja je produbila podjele i uvela strah u BiH. Nedavno je sadašnji, već šesti visoki predstavnik međunarodne zajednice u BiH gospodin Miroslav Lajčak pred Vijećem OEBS-a u Beču svjedočio da postoje velike razlike u shvatanjima tri bosanskohercegovačka naroda. Ta različitost je u odnosu na zajedničku državu, na osjećaj ravnopravnosti, odnosno ugroženosti. Lajčak kaže: "Bošnjaci Republiku Srpsku smatraju nelegitimnom. Srbi i Hrvati se boje dominacije Bošnjaka u bilo kakvoj unitarnoj državi. Svi žele imati svoju vlastitu državu. Sistem vlasti u BiH nikada neće prestati da bude komplikovan, jer to nije moguće u višenacionalnoj državi kakva je BiH."

Jasno je da su mjere visokog predstavnika došle nakon neuspjeha u reformi policije po izmišljenom receptu OHR-a. Iako se i domaći i strani od Sarajeva do Brisela slažu da je reforma policije nepotreban i nepravedan uslov, ipak, kako kaže Gerald Knaus, "sada ga svi samo ponavljaju ne želeći priznati da je možda napravljena greška". Kada nije uspjelo da se kroz OHR-ovu reformu policije promijeni Ustav BiH kao sastavni dio Dejtonskog sporazuma, onda je gospodin Rafi Gregorijan cinično zaprijetio Republici Srpskoj: "Ako ste tražili Dejtonski sporazum, onda ćete ga i dobiti." Upravo i samo to i traži Republika Srpska koja s pravom očekuje da je očuvanje Dejtonskog sporazuma jedina američka politika. SAD ne mogu dozvoliti da se neko time poigrava dramatično prikazujući propast BiH u narednim sedmicama i šireći lažnu priču o glasačkim listićima.

Mjerama sadašnjeg visokog predstavnika "ukinut" je raniji visoki predstavnik i raniji OHR. Evo kako: Pedi Ešdaun je 2.12.2002. nametnuo Zakon o Savjetu ministara, kojim je broj članova Savjeta ministara povećao sa dotadašnjih šest na devet, ali je istovremeno povećao broj pripadnika konstitutivnih naroda za kvorum i odlučivanje. Tako je članom XVI.3. Ešdaunovog Zakona o Savjetu ministara propisano da "Savjet ministara može ODRŽATI SJEDNICU i ODLUČIVATI ako sjednicama prisustvuje više od polovine članova Savjeta ministara, od kojih, vodeći računa o članu IX.3. Ustava Bosne i Hercegovine, najmanje po dva iz svakog konstitutivnog naroda." Znači, Ešdaunov kvorum za sjednicu i odlučivanje utvrdio je obavezno po najmanje dva člana iz svakog konstitutivnog naroda. Ako je tada visoki predstavnik vodio računa o Ustavu pa je propisao najmanje dva glasa iz svakog konstitutivnog naroda, onda očigledno sada Lajčak smanjujući broj glasova na jedan

ne vodi računa o Ustavu BiH. Ako je većina za održavanje sjednice šest članova, tih šest članova po Lajčakovim izmjenama može konsenzusom donijeti bilo koju odluku iz konačne nadležnosti Savjeta ministara, kao što su propisi, imenovanja i postavljenja. Prema sadašnjoj strukturi tih šest glasova mogu biti samo sa glasovima ministara iz dva konstitutivna naroda, što znači da može doći do preglasavanja jednog konstitutivnog naroda, bez obzira o kome se narodu radi. Može se desiti i druga situacija: da su u Savjetu ministara Bošnjaci, Srbi i Hrvati koji nisu izabrani na prijedlog većinskih stranaka konstitutivnih naroda. Ko, recimo, sigurno zna da li je ministar Sven Alkalaj predstavnik Bošnjaka ili Hrvata zato što ima i hrvatsko državljanstvo po osnovu porijekla ili se osjeća ostalim? Kako se računa njegov glas ili kako bi se računao glas Srbina Desnice Radivojevića, člana većinske bošnjačke SDA? Kao razlog za svoje "funkcionalne mjere" gospodin Lajčak je odlukom o nametanju naveo što nije donesena odluka o izboru novog direktora Regulatorne agencije za komunikacije. Savjet ministara je donio odluku da ne imenuje ponovo Kemala Huseinovića. Imenovanje nije dobilo podršku nijednog srpskog člana, između ostalog, i zbog nacionalnog sastava RAK-a u kome je na čelu sa Huseinovićem zaposleno 93 odsto Bošnjaka! Ali odluka je donesena. I po "funkcionalnim izmjenama" bi bilo isto. Da li se funkcionalnost podrazumijeva samo ako se odluke donose preglasavanjem i protiv jednog konstitutivnog naroda?

Drugi primjer je ultimatum visokog predstavnika parlamentu BiH: ili promijenite poslovnik ili ću ih nametnuti. Na upozorenje predsjednika parlamenta da je to stvar narodnih predstavnika, gospodin Lajčak kaže - samo vi raspravljajte, a ja ću 1. decembra "izvršiti pregled stanja i napretka koji je učinjen na usvajanju izmjena i dopuna, te ODLUČITI jesu li vijeća uskladila svoje poslovnik sa Ustavom"! Visoki predstavnik ukida dio međunarodnog sporazuma, jer ukida Ustavni sud BiH propisan Aneksom IV Dejtonskog sporazuma. Šta god gospodin Lajčak i njegovo osoblje mislili, Ustav je jasan: članom IV.3.d. propisano je da u glasovima kojima se donosi odluka mora biti najmanje po jedna trećina glasova sa teritorije svakog entiteta. Tako je i u tumačenju Pravnog odjela OHR-a od 25.2.2000. godine, po kome je "apsolutno pravilo u osnovi koga je cjelokupno izabrano članstvo tog doma, bez obzira na to koliko je članova prisutno ili koliko članova od prisutnih je glasalo". Inače, u Ustavu je već vrlo rigorozno postavljeno pravilo protiv eventualne opstrukcije u radu parlamenta. Ustavom je propisano da je "za" donošenje odluke potrebna samo jedna trećina, a da se odluka ne donese potrebne su dvije trećine glasova od ukupnog broja izabranih. Sada se po Lajčakovom zahtjevu dodatno smanjuje broj glasova za donošenje odluke na jednu

trećinu, ali ne svih izabranih, već samo prisutnih i koji glasaju. To znači da je za odluku iz Republike Srpske, od ukupno 14 glasova u Predstavničkom vijeću, sa prisutnih šest, dovoljno imati svega dva glasa, a od pet glasova u Vijeću naroda samo jedan ili dva glasa. Ovo bi bila potpuna negacija ustavnog pravila iz tačke IV.3.d. Ali zato gospodin Lajčak ima dvostruki aršin: ništa ne mijenja u većini glasova "protiv". Tu su i dalje i uvijek potrebne dvije trećine, odnosno 10 glasova u Predstavničkom vijeću i više od tri (zapravo četiri) glasa u Vijeću naroda, računajući poslanike odnosno delegate iz Republike Srpske. Tu se ne računa po broju glasova prisutnih, već izabranih, pa se još jednom pokazuje protivustavnost novih mjera i njihova očigledna štetnost po Republiku Srpsku. I gospodin Lajčak je vidio šta mu je podmetnuto, pa nema potrebe da svoj mandat veže za osoblje? Čemu njegova izjava da je napad (?) na OHR, napad na visokog predstavnika? Znam na šta je sve spremno osoblje. Znam i to da osim pravne akrobatike nisu ponudili nijedno suvislo pravno objašnjenje koje i ne očekujem. To očekivanje je posao visokog predstavnika koji je odgovoran za ono što mu osoblje servira, a on bezrezervno uzme kao svoje.

Da li visoki predstavnik i OHR mogu nametanjem zakona i ustavnih amandmana, smjenjivanjem izabranih funkcionera, zabranom svim sudovima u BiH i izvan BiH da ocjenjuju njihove odluke voditi BiH prema Evropskoj uniji? Ako visoki predstavnik ima zakonodavnu, izvršnu i sudsku vlast, čak i dalje od BiH, onda nam ne trebaju ni izbori, ni parlamenti, ni vlade, ni sudovi, a ni građani. Univerzalni surogat je visoki predstavnik i njegovo osoblje poznato kao OHR. Ispada da su svi građani BiH

samo statisti u vječitom filmu koji se zove: "Ja sam tvoj OHR i nemoj imati drugog boga osim mene." Vidimo koliko nas je to svih ovih 10 godina i 829 odluka po bonskim ovlašćenjima približilo Evropskoj uniji, koliko je BiH učinilo stabilnijom i koliko je uticalo na međunacionalno povjerenje. Sve je ispalo suprotno od proklamovanih "dobrih namjera OHR-a". Ili da kažemo istinu, ispalo je upravo po mjeri ostanka i neophodnosti OHR-a.

Za razliku od OHR-a, vojne snage poznate kao IFOR, SFOR i sada EUFOR, su uspješno obavile svoj zadatak i ovu zemlju učinile stabilnom i mirnom. To potvrđuje i smanjenje broja sa 65.000 na svega 2.500 vojnika i ocjena NATO pakta da čak ni sada ne postoji kriza koja bi ugrožavala mir. Ali Bosni i Hercegovini je i dalje potreban EUFOR kao sigurnost, za razliku od OHR koji proizvodi nesigurnost. Pitam Ujedinjene nacije, Evropsku uniju, SAD i Rusku Federaciju kao jedine nadležne, imenovane strane po Dejtonskom sporazumu: "Da li im se ikad učini da su dvije misije vojna - EUFOR i civilna - OHR, smještene u različitim zemljama na različitim kontinentima?"

Kriza koju je proizveo OHR 19. oktobra pokazuje da je pravi razlog ostajanja OHR-a jedino proizvodnja razloga za ostajanje OHR-a.

Milorad Dodik is Prime Minister of Republika Srpska, one of the two entities of Bosnia and Herzegovina and the president of the Alliance of Independent Social Democrats political party.